

Boven: Een ansichtkaart uit 1900 met Aylesbury eenden in Weston Turville, een dorp in het Aylesbury Vale district in Buckinghamshire, Engeland.

DE AYLESBURY EEND

Door: Kenneth Broekman.

Afkomst

Van de Aylesbury eend is met zekerheid vast te stellen dat zij van origine afkomstig is uit de gelijknamige vallei, die deel uitmaakt van het ten noord westen van Londen gelegen graafschap Buckinghamshire. Al rond 1765 werden hier grote concentraties Aylesbury eenden aangetroffen. De Aylesbury vallei was een ideaal oord voor het kweken van deze eend; zeer schaduwrijk en met kristalheldere, ondiepe beekjes, waarvan de bodem is bedekt met kiezelsteentjes.

Deze hoofdzakelijk door fokkers in stand gehouden kolos onder de gedomesticeerde eenden is in principe een van de zwaarste vleeseenden ter wereld. Indertijd waren de grote Londense vleesmarkten dan ook een gewild afzetgebied ervan. Dat in de huidige Engelse standaard een exacte specificatie is te vinden van de Aylesbury eend, is een rechtstreeks gevolg van het feit, dat de toenmalige kooplieden zeer nauwlettende omschrijvingen van het dier hebben achtergelaten.

Rechts: In dorpjes zoals Haddenham in Aylesbury Vale, ligt de oorsprong van de Aylesbury Duck. Er zijn nog 4 vijvers in het dorp waar ze te bewonderen zijn.

Foto met dank aan www.haddenham.net

Kenmerken

Kenmerkend voor de Aylesbury eend zijn haar compleet wit verenkleed, oranje poten en licht vleeskleurige snavel. In zijn boek "Gedomesticeerde watervogels" vermeldt de vermaarde Amerikaanse historicus Prof. Oscar Grow, dat de snavel van de

Aylesbury eend moet worden vergeleken met een "lady pink nail" of anders gezegd, de lichtroze kleur van een damesnagel dient te bezitten. Ook Baldamus hanteert deze stelregel.

Boven: Deze tekening van Van Gink - bijvoegsel bij het Avicultura weekblad van 30 januari 1924 – kreeg destijds als onderschrift: "Een prachtige weergave van de Aylesbury zoals zij nu is." Tekening: Archief Kenneth Broekman.

Geschiedenis

Over de door boeren veelal uit bijverdiensten gefokte Aylesbury eend bestaan talloze artikelen van beroemde schrijvers als Fowler, Baldamus, Weir en van Gink. Vooral John Kersley Fowler was een autoriteit op gebied van de eendenfok. Hij was de eigenaar van de 'Prebendal Farm' aan de buitenrand van Aylesbury en schreef in 1850: *"De witte Aylesbury eenden zijn superieur over alle eenden; ze worden alom geroemd; ze kunnen zich aanpassen aan vrijwel elk klimaat en bodem en doen het overal prima. Ze zijn eerder volgroeid dan welk ras ook. Ze zijn gehard, worden zeer groot en zijn bijzonder vruchtbaar."*

Zelfs Mrs. Beeton schenkt in haar beroemde boek 'The Book of Household Management' (1861) aandacht aan de Aylesbury eenden:

"De witte Aylesbury eend is, en terecht, alom favoriet. Met hun sneeuwwitte verenkleed en rustige aard zijn ze een aanwinst voor de pluimvee hof, terwijl de brede, diepe borst en hun lange rug, u de zekerheid geven dat uw tevredenheid niet eindigt bij haar dood. In verschillende delen van Buckinghamshire wordt dit lid van de eenden-familie op grote schaal gefokt, echter niet op vlaktes en weiden, zoals u natuurlijk zou denken, maar in de huisjes van de landarbeiders. Langs de muren van de woonkamers, en zelfs van de slaapkamers, zijn rijen houten kisten vastgemaakt, bekleed met hooi, en het is de taak van de vrouw en kinderen om de gevederde kostgangers te verzorgen; de kleine eendjes moeten gevoerd worden en de volwassen eenden mee naar buiten genomen in de frisse lucht. Soms zijn de fokeenden eigendom van de landarbeider, maar vaker zijn ze toevertrouwd aan zijn zorg door een groot-handel/fokker, die hem een bepaald bedrag betaalt voor alle grootgebrachte eendjes. Volmaakte Aylesbury eenden moet stevig van bouw zijn, zuiver wit, met gele poten en een vleeskleurige snavel."

Handelswaarde

Op de markten in London boden kooplieden de hoogste prijzen voor eenden met een zo blank mogelijke snavel. Dit onder het motto, hoe lichter de snavelkleur, hoe smakelijker het vlees. Om de eenden sneller op gewicht te krijgen, begon men toentertijd met een mengsel van rijstepap en gerstemeel.

Toen eenmaal de Aylesbury eend haar handelswaarde had verloren nam de Engelse Watervogelbond de verantwoordelijkheid op zich om het dier, met behulp van liefhebbers voor uitsterven te behoeden.

In Engeland, Amerika en Duitsland is er nu nog slechts geringe belangstelling voor deze eend. Het was echt niet zo lang geleden dat men in Engeland een commissie wilde oprichten: "Save the Aylesbury".

Bedrijven in ons land importeerden de Aylesbury voor proefkruisingen met de Amerikaanse Peking eend. Het smakelijk vlees van de Aylesbury staat hiermee in nauw verband.

Boven: Afbeelding van UK poultry magazine. We kunnen hier zien, dat de Aylesbury in verhouding met ander eenden het minste in type en bouw is veranderd. Tekening: Archief Kenneth Broekman.

Niet moeders mooiste

Wat zou de reden zijn waarom de Aylesbury, deze lieve lobbes in Nederland nooit populair is geworden? Het aantal liefhebbers varieert tussen 1 en 2, waarbij dient te worden opgemerkt dat een enkeling als beginner vanwege teleurstellende resultaten afziet van deelname aan tentoonstellingen. Dit is zeer te betreuren.

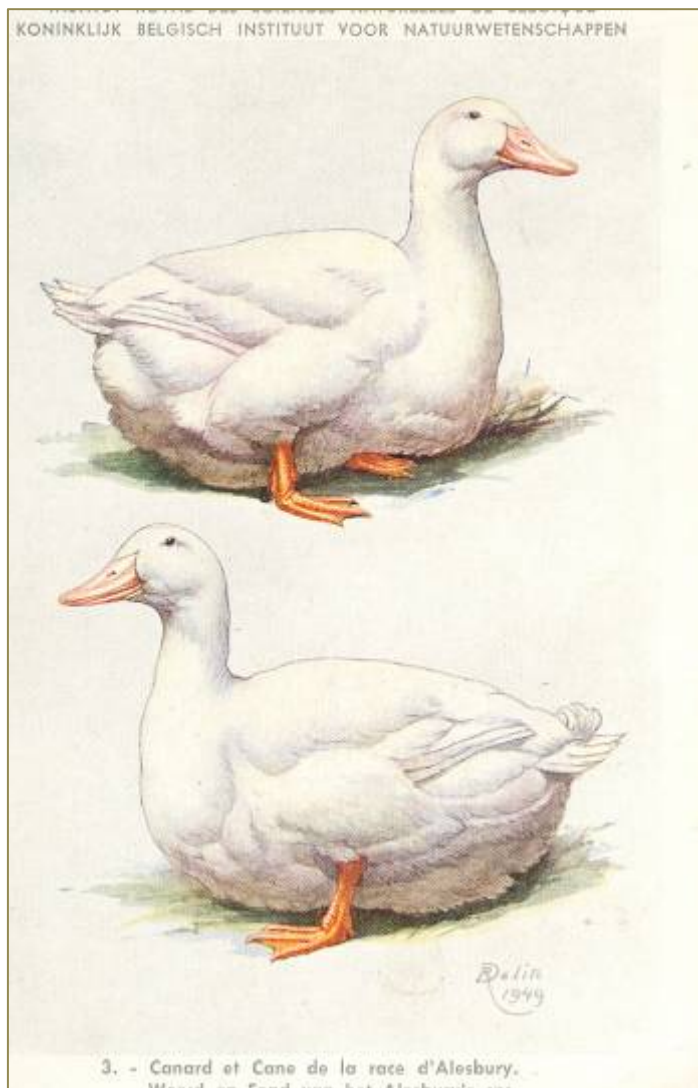
Natuurlijk is het best begrijpelijk dat het voor een keurmeester geen eenvoudige opgave is als hij na het keuren van een kleurrijke eend - bijvoorbeeld de Saksen eend, over moet schakelen op een Aylesbury eend. Want toegegeven, laatst genoemde is bepaald niet moeders mooiste. Immers zowel qua verschijning als kleurstelling spreekt deze witte kolos met haar oranje poten en vleeskeurige snavel weinig tot verbeelding. Daarbij behoren de Aylesbury eenden tot het soort huiseenden die het gehele jaar doorruien.

En toch is deze kolos onder de gedomesticeerde eenden een grappig en alert dier dat zich hecht aan haar verzorger.

Rechts: Authentieke postkaart van de vermaarde Belgische schilder Delin, getekend in 1949.
Archief Kenneth Broekman.

Type en bouw

Uit rond 1895 opgetekende beschrijvingen blijkt duidelijk dat de originele Aylesbury eend lang en breed van bouw dient te zijn. Vooral in haar schouderpartij moet zij in breedte uitblinken. Op afstand komt zij over als een krachtig geproportioneerd robuust geheel. Doordat zij de hals iets gebogen draagt, straalt zij daarnaast toch de nodige elegantie uit. Tijdens haar gang dient de horizontale kiel net vrij te blijven van de grond. Dit houdt tevens in dat een opgericht type niet thuis hoort in dit ras. Voorts draagt zij de vleugels dicht tegen het lichaam en de veelal iets naar beneden wijzende horizontale staart is goed gesloten. Helaas komt het wel eens voor dat de staart ietwat flauw verticaal wordt gedragen, hetgeen absoluut niet de bedoeling is.

Links: Aylesbury eend van Kenneth Broekman op de Avicorni tentoonstelling 2007. Foto AE.

Kop

Kenmerkend voor de kop zijn de goed gevulde wangen en de verhoudingsgewijs zeer krachtige ontwikkelde snavel. Juist hierin onderscheidt de Aylesbury eend zich specifiek van andere rassen. Verder zijn haar donkere blauwe ogen relatief hoog in de schedel geplaatst. In Rees Encyclo-

pedie wordt de Aylesbury beschreven als een albino versie van de Rouaan eend. Omdat zowel de stiling als de kop- en snavel verhouding van de Rouaan eend geen enkele overeenkomst vertonen met die van de Aylesbury, is men inmiddels van deze stelling terug gekomen.

Snavel

Zoals eerder vermeld is de licht vleeskleurige snavel, die eindigt in een bleke snavelboon, het meest opvallende kenmerk van de Aylesbury eend. Bij dieren die niet of nauwelijks in stromend water verblijven, komt het regelmatig voor dat de

snavel een lichte aanslag te zien geeft. Men behulp van een doekje is dit eenvoudig te verwijderen. Het is echter wel zaak, dat dit onderhoud regelmatig plaats vindt, omdat de aanslag zich anders vasthecht aan de snavel. Bij oudere Aylesbury valt dit minder op omdat de snavelkleur iets donkerder is dan van de jonge exemplaren.

Links en onder: Een 2 jarige oude Aylesbury eend + close-up van de kop. We zien hier in verhouding met de kop een enorm krachtige snavel. Op de loopeenden na, heeft de Aylesbury eend de ogen het meest vlak onder de schedel geplaatst.

Foto's: Kenneth Broekman.

Het is opvallend dat de Amerikaanse standaard Aylesbury eenden toelaat met een lichtgele snavel. Hiertoe werd in 1939 besloten omdat de invloed van de zon en de kwaliteit van het locale water een lichtgele aanslag op de snavel kan veroorzaken.

Deze combinatie van factoren is het beste bewijs dat uitwendige factoren, bijvoorbeeld het voeren van maïs, van grote betekenis kunnen zijn op de uiterlijke kleur van de snavel. Bovendien blijkt hieruit dat het bepaald geen sinecure is om een

originele lichtvleeskleurige snavel te verkrijgen.

Verenkleed

Elders in dit artikel werd al genoemd dat de Aylesbury eend constant in een fase van rui verkeert. Het fokken van een strak verenkleed is nauwelijks uitvoerbaar. Het is beslist teleurstellend, als op het keurbriefje wordt vermeld: 'is in rui'.

Evenals op de snavel kunnen klimatologische omstandigheden ook sterk van invloed zijn op het puur witte verenkleed. Vertoeft de eend bijvoorbeeld in een weinig schaduwrijk gebied, dat kan er op haar verenkleed een licht gele aanslag ontstaan.

Daarnaast kan pigmentversterkende voedsel, zoals maïs of bladgroenten, van invloed zijn op een wit verenkleed.

Mijn vraag is, waarom worden deze dieren bij voorbaat uitgesloten van een show? Het zijn kenmerken van een wat ouder dier. Zo zijn er ook prachtige oude dieren van Cayuga's, Smaragdeend, maar omdat ze ouder zijn... hebben ze witte veertjes..!

Onze wijlen fameuze watervogelfokker/specialist en keurmeester Wim Biallosterski vermeldde: "Een lichtgele aanslag op witte eenden, getuigt van vitaliteit en een goede werking van de stuitklier."

Voor de weinige fokkers van Aylesbury eenden kunnen bovenstaande redenen een leidraad zijn in het beoordelen van de herkomst van een lichtgele aanslag op de Aylesbury.

Boven: Jonge Aylesbury eenden bij fokker Kenneth Broekman, prachtig type/bouw en snavel kleur. Aan de omgeving is te zien, is dat deze huiseend constant in de rui is. Foto: Kenneth Broekman.

Tenslotte

Dit artikel geeft enerzijds de realiteit weer van de ongemakken die het bezit van de weinig gewaardeerde Aylesbury-eend met zich mee kunnen brengen, doch anderzijds kan het een bijdrage zijn in groter interesse en animo om deze goeie, imposante lobbessen te gaan fokken. Want daar gaat het om! Juist dat heeft deze eend absoluut verdient!

*Geraadpleegde literatuur:
Archieven Rudi Kurz/
Bennet/Grow/Horst.*

Copyright ©2011 Aviculture-Europe.
All rights reserved by VBC.

Stedenband

Aylesbury heeft een stedenband met:

- [Bourg-en-Bresse](#), Frankrijk

De **Aylesbury** is de smakelijkste eend, dus geen wonder dat ze een stedenband hebben met de stad van de Franse Poule de Bresse; de smakelijkste kip!